

Konkurransopolitiske utviklingstrekk i Europa – går Norge for langt?

KS Bedrift – 070317

Per Andreas Bjørgan

Partner/advokat(h)

pab@lundogco.no

UTVIKLING EU/EØS DE SISTE ÅRENE

- State aid modernisation, klargjøre prinsippene, bruke ressursene på færre og større saker.
- Gruppeunntaket fra 2014, første gang regler om forhåndsgodkjent støtte for kultur, sport og infrastruktur. Forslag om havn.
- Ny praksis om samhandelspåvirkning
- Notion of aid communication

GRUPPEUNNTAKET

- Vedtatt i 2014: Formål: ta bort 90% av notifikasjonene..
- SME, regionalstøtte, FU&I, opplæring, miljø, transport, bredbånd
- Kultur: investeringsstøtte 100 mill euro. Drift: 50 mill euro p.å.
- Sports infrastructure: 15 mill euro, drift 2 mill euro p.å

Grønt lys for nytt Valle Hovin

223 mnok i støtte (tomtegave og tippemidler)
720 total investeringskostnad

Ny praksis om samhandelspåvirkning

- 29. april 2015, syv vedtak av EU Kommisjonen: helsetjenester, rådgivning til næringsdrivende, kurs for fjellførere, havner, golfbaner.
- *“It seems appropriate to check in particular whether the beneficiary supplies goods or services to a limited area within a Member State and it is unlikely to attract customers from other Member States, and whether it can be foreseen that the measure will have more than a marginal effect on the conditions of cross-border investments or establishment.”*

OSLO BØRS	+0,1%	▲	DOLLAR 6,04	▼ (-0,08 kr)
LONDON	-0,4%	▼	EURO 8,01	▼ (-0,06 kr)
NEW YORK (kl. 18)	-0,3%	▼	OLJE (Brent) 91,19	▲ (+0,50\$) Dollar/fat - 1 måned (kl. 18.00)

Julehandelen skjøt fart i forrige uke.

■ Julehandelen er godt i gang i Norge. I forrige uke økte omsetningen på kjøpesentrene med 5,5 prosent sammenlignet med tilsvarende uke i fjor. Veksten er størst innen interiør og klær, viser tall som Kvarud Analyse har utarbeidet for HSH (Hovedorganisasjonen for handel og tjenester i Norge).

De tre stemmer godt med prognose om en samlet oppgang i julehandelen på 5 prosent. Både pristigning, betjenningsvekst og økt kjøpekraft bidrar til dette bildet. De neste ukene forventer vi også at salget av mat og drikke begynner å ta seg opp, så det blir spennende å følge med på utviklingen videre i desember, sier administrerende direktør **Vibeke Madsen** i HSH. På Ser- og Østlandet var veksten i omsætningen i forrige uke 7,6 prosent. På Vestlandet og i Trøndelag var økningen på vel 4 prosent. I Nord-Norge har kjøpesentrene hatt tilbakegang. (NTB)

■ En brannmann i foreldrepermisjon fikk ikke tilbud om fast stilling når dette var ledig. Nå har Lkestillingstilsynet og diskrimineringsnemnda konkludert med at brannmannen ble indirekte diskriminert, og at Flora kommune har brutt likestillingsloven.

I perioden 1. oktober 2006 – 1. juni 2007 havde manden foreldrepermisjonen. I løbet af 2007 og 2008 ble flere stillinger som fast konstabel i Flora brannvesen ledige uten at mannen fikk tilbud om noen av disse. Ombudet mente at

■ Rumsmisbruk i offshoresektoren er en så stor sikkerhetsrisiko at oljeindustrien vil teste kloakken for å kartlegge eventuelt misbruk av rumsmidler på installasjonene. – Vi må forholde oss til at vi lever et samfunn der rumsmisbruk forekommer. På installasjonene offshore er rumsmisbruk en sikkerhetsrisiko. Derfor starter vi et prosjekt for å se om rumsmisbruk er en eventuell problemstilling vi må arbeide enda mer intensivt med, sier **Aud Nistov**, fagsjef HMS i Oljeindustriens Landsforening (OLF).

Metoden med testing av avløpsvann er valgt for å ivareta personvernet til de ansatte på soddelen.

■ Norske fiskeribredere mener islandske fiskere driver respektløs provokasjon når de settler sin egen, høye makrellkvote også neste år. Fiskeriministeret i Norge vil forrige uke ut av forhandlinger om kvotefordelingene som forvalter makrellbestanden i det nordøstlige Atlanterhavet. Torsdag gjorde den islandske fiskeriminister den klart at Island neste år vil ha minst like mange fiskeribredere som forrige år, pluss det de ikke

klarte å fiske i 2001, totalt omkring 138 000 tonn, skriver Summerpostens nettutgave.

I pressemeldingen skriver fiskeriministeret at islandske fiskerimyndigheter oppfordrer norske fiskeribredere til å sette til den islandske kvoten når de fastsetter sine egne kvoter, for på den måten å hindre at det samlede makrellfiske overstiger anbefalingene fra det internasjonale havforskningsrådet.

Følg økonominyhetene på ap.no/okonomi **Aftenposten**

Treningsstudio havnet i Brussel

■ EØS-avtalen lager krøll for Vefsn kommune

Billettprisen på dette kommunale trenings-senteret har skapt ho-debry og krangel i Mo-sjøen i 13 år. Etter en runddans i Konkurran-setilsynet, Stortinget og departementet er saken sendt helt til Brussel for å bli løst.

LARS MAGNE SUNNANÅ
JON HAUGE (foto)
Mosjeen

- Det er blitt en farse, sukker
Jann-Arne Løvdahl (Ap).

Ordføreren i Vefsn rusler rundt mellom tredemøller og styrkeapparater. Å få sambygdingene i form er en kampsak. Den tidligere politimannen løftet selv vekter i yngre år, den gangen kommunen hadde et like styrkerom, men nå er det vesentlig større.

Det er også problemene blitt

Kommunen tilbyr rett og slett så billig trening at styrkeøkten i Mosjøen nå granskes for ulovlig subsidiering. De lave prisene gjør nemlig livet svært vanskelig for byens private trenings-senter, Friskhuset.

Kommunen har allerede vært gjennom søksmål, spørsmål i Stortinget, behandling i departementet, avgjørelser i Konkurransettilsynet. Nå er billetten i Mosjøen havnet hos HØS-avtalen overvåkingsorgan ESA. Etter halvannet års saksbehandling er byråkratene i Brussel kanskje i mål til sommeren.

- Det er frustrerende at det tar så lang tid. I et lite lokalsamfunn som vårt kunne vi godt ha trent gratis alle sammen, synes jeg.

Statsstøtte. Men gratis blir det neppe. Stridens eple i Brussel er nemlig om kommunen gir treningssenteret sitt det ESA

kaller ulovlig statsstøtte. For ESA er det likegyldig om pengene kommer fra stat eller kommune, altså om regnskapet for styrkerommene belastes nok for oppvarming av garderober, resepsjon og vask av lokale – eller om for mye av regningen sendes til svømmehallen på andre siden av gangen. Slikt er ikke helt lett å få styr på hverken i Mosjøen eller i EU-hovedstaden.

Bare i år har kommunedoktoren i Vefsn lagt ned flere ukeverk for å svare på spørsmål i saken. KS-juristen i Oslo er trukket inn og har skrevet regninger på flere hundre tusen. Egne, detaljerte regnskap er utarbeidet. Men selv det har ikke vært nok.

Hva er så problemet?

– Det er billigere her.

En småsvett Henrik Sæmo

Ordfører Jann-Arne Løvdahl får demonstrert hvor sterk byens unge blir i det kommunale styrkerommet når Henrik Saamo løfter seg opp foran kameraten Marius Løvdahl.

(36) har nettopp vist byens ordførere hvordan man løfter seg opp etter armene. Så oppsummerer han ordførernes hodepine: Frisen angår de sånne som tror på at velge seg byens Mosjeen har nemlig to treningssteder – og det er hos den private konkurrenten Friskhuset at målbaldet bevrte.

Priskriser. Der holder Kunt U Hansen til, en bild man med mange års tunge vektelt under T-skjorten. Fra 1981 har han drevent seg med å kjøpe og selge, og i senere kommunen med en ny lektur og billig trening. Selv på bedriftsmarkedet kastet Vefsn kommune seg inn med rimelige priser. Hansens livverktøi to i faren for å bukke under for kommunen, og han vurderer å få innbyrdes form.

munale Kippermoen. Da gikk
Hansen til retten.

I Arbeiderpartibastionen Vefsn slo ikke akkurat det særlig godt an. Da Hansen tok opp hansken, valgte flere av Friskhusets medlemmer, særlig kommunalt ansatte, å forlate ham i protest. Hansen gikk til slutt med på en type forlik, at saken skulle sendes til ESA, der den nå ligger og godtgjør seg.

Vegas. Men pensjonist Gunnar Hansen forlater ikke Friskhuset. Hver dag går han hit, også i helgene. Nå ruller han seg en velfortjent rullings etter dagens spinningtime med kameratene. Instruktøren er kommet helt fra Göteborg.

– Her er det bedre apparater mer åpent, det er ikke så trangt som på Kippemoen.

Han er akkurat kommet hjem fra Las Vegas.

- Det ble mest tap, sier han og forteller om et kvinnsfolk, en venninne på Hamar, som hadde en søster som var godt gift med en regissør og har arvet penger der borte i Amerika - så Hanan fikk reise tre uker gratis til USA. Palm Springs var han også i.

Prater sitter løst i sofergruppet på Friskhuset. Damene har ett bord, herrene tar kaffen rundt det andre.

— Knut steller veldig godt med oss, forteller 79-åringen Hans Bjørvig, også han ivrig deltager på treningene. Tre dager i uken begynner gjengen med litt styrketrening på morgenen, så er det kaffe og prat om den siste utviklingen i Mjøen — før alle som en trasker inn til spinning på mandager, hopp og sprett (aerob...

Helse og rettslære. Men kan hensynet til Knut Ulf Hansen og andre private næringsdrivende stoppe kommuner fra å tilby rimelige tjenester? Takket være fremveksten av private treningsklubber er styrkeløft nå å regne

som kommeriell virksomhet. Det forklarer avdelingsdirektør Per Anders Bjørgran i ESA fra sitt kontor i Brussel. Og siden noen av kjedene er eid av utlendinger, og disse kanskje kan tenke seg å etablere seg også i Nordland, kan den mulige støtten til det kommunale treningssestret i Mosjøen være egnet til å påvirke internasjonal handel.

Slik har det blitt på seg. Billeppsvare på Kippermoen kan faktisk være et brudd på EØS-av-

Knut Ulf Hansen er mannen som startet billettbråket i Mosjøen. I to omganger har han kjempet mot kommunens prispolitikk.

Privat eller offentlig? Wenche Ravnå bruker kommunens fasiliteter på Kippermoen. – Prisen betyr mye for meg, sier hun.

Friskhuset fyller hele det nye bygget i Mosjøen sentrum. Tross kommunens prisrig har det private treningssektoren overlevd og utvidet.

Kommunens treningssenter
3800 kroner i året (317 i mnd.)
Friskhuset: 5280 kroner i året
(440 i mnd.)
Begge sentrene har
rabattordninger og tilbud.

31/03/2014

Notion of aid

- Notion of aid, klargjør støttebegrepet.
- Betydning blant annet for helsetjenester og infrastruktur og ikke minst kultur.

Infrastruktur

the Authority considers that its funding may fall outside the State aid rules..., provided the economic use remains purely ancillary...Examples of such ancillary economic activities may include a research organisation occasionally renting out its equipment and laboratories to industrial partners....

the economic use of the infrastructure may be considered ancillary when the capacity allocated each year to such activity does not exceed 20 per cent of the infrastructure's overall annual capacity.

Går vi for langt?

- **Momskompensasjon:** Kulturhus, treningssentre, svømmehall, rideklubb, idrettslag. Staten: ikke krav om samhandelspåvirkning.
- Lusterbadet, dom 2016
- Bedre med godt offentlig finansiert tilbud enn ingenting.

De fineste hagene kommer herfra

5 SEKKER
Plantejord
200,-
50 L

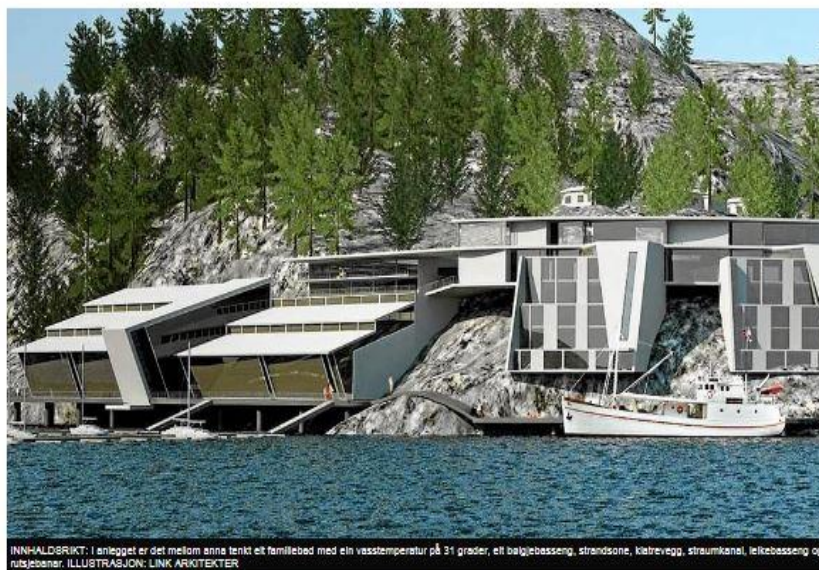
5 SEKKER
Dekkark
300,-
50 L

Bli medlem!
Send HAGELAND
til 2012 eller spør
betjeningen.

HAGELAND KLUBBEN

Åsøy
Eikanger
Fantoft
Fyllingsdalen
Kvernvik
Liland
Sotra
Voss
Åsane

hageland.no

Brüssel gir grønt lys for badeland

EFTAs overvaksingsorgan ESA fjernar hinder for nytt badeland på Bømlo.

Øve Å. Olderkjær

Publisert: 05. des. 2012 16:22 Oppdatert: 05. des. 2012 16:22

Lagre i leselisten

- Det var ein flott julepresang, seier primus motor bak Bømløbadet, Lars Einar Hollund.

ESA i Brussel vedtok onsdag å godkjenne eit kommunalt tilskot på 12,3 millionar kroner til eit stort bade- og ferianlegg. Havlandet Invest AS i over fem år har arbeidd for å få realisert ved utlopet av Kuleeløkanalen på Finnås. ESA er overvaksingsorganet til den europeiske frihandelsorganisasjonen EFTA, og passar på at offentleg støtte ikkje er i strid med EØS-avtalen.

Skogen er rydda, og gravemaskinane kan innta det aktuelle området i Myrtevik på Bømlo. Men dei må pent venta på at investorane bak Bømløbadet har alt det finansielle på plass for eit anlegg som er kostnadsrekna til over 120 millionar kroner. Bømlo kommunestyre har blant anna vedteke å ikkje forplikta seg til badelandet som tippemiddelprosjekt.

VOSS
KLATREPARK
UTFORDRINGER FOR BORN OG VAKSNE
SESONGSTART 23. MAI

Har lansert løysing

- Vi har lansert ei løysing overfor kommunen der vi sjølve stiller garantiar i ein tippemiddelsøknad, seier Lars Einar Hollund på vegner av investeringselskapet. Han nemner 15 millionar kroner som ein aktuell tippemiddelsum å søjka om.

LES 09.8A

Luftslottenes tumleplass

Her har bergensere stått i kø med mer eller mindre gjennomtenkte prosjekter det aldri ble noe av.

Bakgrunnen for at ESA har fått Bømløbadet til behandling, er at Bømlo kommune i 2008 selde badelandstoma til langt under taksert marknadpris. 90 prosent av ein marknadpris på 13,7 millionar kroner i 2011 blei overført som stonad til prosjektet.

«Tilskuddet rammes ikke av forbudet mot statsstøtte i

EØS-avtalen, fordi det ikke anes å påvirke samhandelen mellom EØS-landene. Badelandet vil primært tjene et lokalt marked, og ESA anser at det liten grad vil tilrekke seg gjester eller investeringer fra utlandet.» er konklusjonen fra ESA (EFTA Surveillance Authority).

31 grader i vatnet

Bømløbadet er planlagt som eit stort idretts- og badeanlegg med eit bruksareal på nærmare to mål. Av dette er 750 kvadrattmeter vatnareal, 700 kvadrattmeter landareal og 530 kvadrattmeter serviceareal.

I anlegget er det tenkt eit familiebad med ein vassstemperatur på 31 grader, eit bølgebasseng, strandsone, klatrevegg, straumkanal, leikebasseng og rutebanar. Rundt badet vil det vera eit område med sittegrupper og serveringsareal for mat og drikke.

Planane omfattar også eit velver- og helsebad med sitte- og liggesoner, vassmassasje, dampbad, boblebad, kaldkulp, badstu og varmerom.

100.000 gjester?

Eit symjebasseng på 25 x 15 meter med stupanlegg vil utgjera idrettsbadet. Det er planlagt ei løysing der ein koplar saman idrettsbadet med familiebadet for å oppnå ei banelengde på 50 meter til bruk for symjeklubbar. Det ligg og eit ynske frå den lokale dykkarklubben om ei større djupne i bassenget slik at ein kan trene ned mot fem meter.

I serviceanlegget inngår ein vestbyle med kafeteria og garderobeanlegg, badstover, solarium og materom. I tillegg er det planlagt eit treningssenter og ei spa-avdeling.

Konsulentfirmaet Asplan Viak sine utrekingar viser at Bømløbadet kan stå ei besakstal på rundt 100 000 i året. Av desse vil fastbuande på Bømlo representera 26 500 gjester, folk frå regionen 33 300, landevegsturistar 32 500 og båtturistar 10 000 gjester.

Lagre i leselisten

KOMMENTARER

VÅRE REGLER

Velkommen til debatt i Bergens Tidende. Vi setter pris på sterke meninger. I våre kommentarfelt er det høyt under taket, men vi tolererer ikke trakassering, trusler eller hatfulle meninger. Vis respekt for andre debattanters meninger, etnisitet, religion og legning. Husk at mange leser dine ytringer her på bt.no. Tenk derfor nøye gjennom hvordan du ønsker å fremstå. Du må skrive under fullt navn.

Vennlig hilsen Gard Steiro, sjefredaktør.

Ukens nyheter

2 650 000 kr / 83m2

Storgadeveien 230 (Bergen Vest)

ele

Stift område

Gode Tilbud

3 / 4

Trenger du gresskl...
Haga / vel

Tilbud 4990 kr
4990 kr

Be tilbud

Vårsprett hos Domo...
Domico Nordic AS

25% rabatt

Be tilbud

Tid for solskjerming
Bergen / Kjøkkenanaler AS

20% rabatt

Be tilbud

Lånekalkulator

PENGER.NO

Hvor mye kan jeg låne?

PENGER.NO

Sjekk ditt nabolag

NABOLAG.NO

Kronikk i Dagbladet

30. april 2015

FOR DEN NORSKE OPERA dekker billettsalgst bare 10 prosent av driften, slik er det for en rekke kulturtilbud. Foto: Torbjørn Grønning

Kulturuketull

Per Andreas Bjørgen
Partner i Lund & Co, tkl.
konkurranseadvokat i ESA

MEDIA OMTALTE i forrige uke at flere kommuner nektes momskompensasjon ved bygging av kulturbygg. Dette gir kommunene en ekstraregning på flere hundre millioner kroner. Skattemyndighetene viser til et vedtak fra ESA fra 2007 om at kommuner ikke kan få momskompensasjon for næringsvirksomhet som drives i konkurranse med private aktører, da dette vil være i strid med forbudet mot statsstøtte.

Forbudet mot statsstøtte har imidlertid mange viktige unntak, ikke minst på kulturområdet der det i vid utstrekning åpnes for offentlig finansiering av kulturbygg. Støtten må kanskje begrunnes der kulturbygget også omfatter andre, typisk kommersielle tjenester, f. eks konferansefasiliteter. ESAs vedtak fra 2013 om det spektakulære kulturbygget Harpa på Island som huser opera, symfoni, konserter, utstillinger og konferansefasiliteter er illustrerende. Støtten for de kulturelle aktivitetene var uproblematisk, men konferansedelen måtte drives på kommersiell basis. I 2014 kom så det såkalte gruppeunntaket inn i EØS-avtalen. Dette godkjenner støtte for en rekke formål, inkludert bygging og drift av kulturbygg. Det åpnes for full offentlig finansiering med mindre driftens genererer betydelige inntekter. Videre er vilkåret at 80 prosent av kapasiteten i bygget fylles av kulturaktiviteter.

OM DET ER staten eller kommunene som dekker motsetten er derfor likegyldig når full offentlig finansiering uansett er tillatt. Om det derimot skulle følge av norsk lov at kommunene ikke får refusjon av motsetten, så er det etter EØS-avtalen ingenting til hinder for at staten refunderer motsette momsbetaler.

For øvrig gjelder statsstøttereglene bare der kommunen driver økonomisk aktivitet. Hvorvidt kulturbygg utgjør slik aktivitet er et åpent spørsmål. En rekke kulturtilbud er ulønnsomme, billettsalg dekker ofte bare en mindre del av kostnadene. For den norske operasjen dekker eksempelvis billettsalg 10 prosent av driften. Det er også få eksempler i EU på at stater har notifisert kulturbygg til EU-Kommisjonen. Formålet er å formidle kultur til befolkningen og det kan synes søkt i sammenlikne dette med ordinær næringsvirksomhet.

Dersom kulturbygg skulle være i økonomisk aktivitet kommer reglene uansett bare til anvendelse der støtten kan påvirke samhandel og konkurranse i EØS. Terskelen ligger lavt men der tjenestene i hovedsak tilbys av lokale aktører til et lokalt publikum kan det være at vilkåret ikke er oppfylt. Bygging av en konsertarena som kan ta imot store, internasjonale stjerner vil derimot kunne utgjøre en grenseoverskridende aktivitet fordi det er internasjonal konkurranse på artist og arrangørsiden og publikum fra andre land. Spørsmålet om EØS-avtalens mulige anvendelse er uansett betydelig mer komplisert enn hvorvidt det ved arrangementer selges billetter i døren.

Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål.

Adm Rådhusgt. 17, 3. etg., pb 46 Sentrum, 0101 Oslo.
Tlf. 22 40 50 40. Faks: 22 40 50 55. E-post: pfu@presse.no

Helomvending om kultur

DAGBLADET:

Skattemyndighetene snur. Trekker momskrav på 550 millioner kroner til kulturhus i Kristiansand og Stavanger

- En unødvendig stor belastning.

6. JULI 2016

Notion of aid om kulturaktiviteter

Taking into account their particular nature, certain activities related to culture may be organised in a non-commercial way and thus be noneconomic in nature.

..., the fact that visitors or participants are required to pay a monetary contribution that only covers a fraction of the true costs does not alter the non-economic nature of that activity, it cannot be considered genuine remuneration for the service provided.

Fra pressemeldingen om Notion of aid

As part of its cultural policy a Member State wants all citizens to have affordable access to art, theatre and classical music. Some museums, theatres and opera houses therefore sell entry tickets at low prices and do not earn enough money to cover their costs. The State provides funding to those cultural institutions to balance their finances. In this situation, the public support is not subject to State aid control.